

Univerzita Karlova

Právnická fakulta

Oponentský posudok na diplomovú prácu

„Konceptia materiálneho jadra Ústavy Slovenskej republiky vo svetle nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky Pl. ÚS 21/2014“

Diplomant: Dominik Jambor

Praha 2021

Str.111 vrátane príloh (elektronická verzia)

Dôležitosť témy: Materiálne jadro ústavy, téme, ktorej je diplomová práca venovaná, je vlastne obrazom vývoja spoločnosti. Je teda reflexiou dynamiky zmien v ponímaní toho, čím sa cíti byť politická spoločnosť viazaná. Okamihom prihlásenia sa k princípom právneho a ústavného štátu v kontexte kelsenovskej tradície prichádza prirodzene ku zváženiu kritických momentov, ktoré sa týkajú nielen rozhodnutí Ústavného súdu ale napokon aj rozhodnutí konkurujúcich sa mocí. Tito moci sa viac či menej ochotne poddávajú právnomu názoru a tým aj moci ústavného súdu narovnať „pokrivený“ obraz ústavy a povzniesť moc kontrolovať dodržiavanie ústavnosti nad moc a politickú vôľu väčšiny. Prirodzenou otázkou zostáva, nakoľko je však reťazec kontrolných mechanizmov dokonalý a umožňuje, aby aj ten najvyšší stupeň systému kontroly bol viazaný systémom ochrany celku a nebol náchylný uberať sa cestou svojvoľnej interpretácie ústavy tak, že by sa podstatným spôsobom nielen zmenili kompetencie ústavných orgánov, ale by sa aj výrazne vychýlila predpokladaná rovnováha v systéme ústavných mocí.

Kľúčovou otázkou, ktorou sa diplomant zaoberá je, či Ústavný súd je vlastne oprávnený definovať, čo je materiálne jadro ústavy a ako sa prípadne odráža do ustanovení o nezmeniteľných náležitostiach ústavy, na ktorých stojí celý ústavný systém. Ak súdnemu orgánu ústava takú právomoc dáva, otázka sa zdá byť zodpovedateľná, problém však prichádza vtedy, ak ústava nič také neupravuje. Vtedy sa pod tlakom politickej reality, ktorá nie je imúnna voči nerovnomerne sa vyvíjajúcim vplyvom ústavných orgánov, od orgánu kontroly ústavnosti zvyčajne očakáva konečný verdikt o správnosti výkladu noriem, ktorých význam možno nikdy nebol spochybnovaný. A to je konkrétny príklad analýzy nálezu Ústavného súdu SR Pl.ÚS 21/2014.

Diplomant neponúka len kritické zhodnotenie uvedeného Nálezu, všíma si takisto toho, ako a nakoľko sa stanoviská sudcov zblížujú či odlišujú. Vo výsledku je veľmi dôležité poznať nielen argumentačnú rovinu ponúkanú v odôvodnení ale aj „personálnu anamnézu vzťahu k veci jednotlivých sudcov“. Takou optikou tiež nazeráme na slávne rozhodnutie Najvyššieho súdu USA vo veci Marbury v Madison. Diplomant rozširuje priestor úvah o implicitnom materiálnom jadre, keď sa venuje „programovým postojom k veci“ novoustanovených sudcov Ústavného súdu, tak ako boli zverejnené pri prezentácii kandidátov na sudcov ÚS v Národnej rade.

Spolu s diplomantom, ktorého obavy z príliš širokej „rozkročenosti“ Ústavného súdu v interpretácii Ústavy sú otvorene prezentované, sme si „oddýchli“, keď Národná rada sa zhostila svojej úlohy ústavodarcu a prijala ústavný zákon č. 422/2020 Z. z. Príbeh sa však nekončí. Naďalej zostáva na zváženie, nakoľko definovanie podstatných náležitostí ústavného systému je v rukách ústavodarcu alebo Ústavného súdu. Ak diplomant zvažuje také riešenie, ktoré by posilnilo rigiditu ústavy alebo podnietilo verejnú diskusiu o zmenách ústavy, tušíme, že je to východisko, ktoré prináša ďalšie

dôsledky a to nie s jednoznačným či žiadúcim výsledkom. Ak istým modelom silnej rigidity ústavy je Ústava USA, vieme, že je to preto, že platí v podmienkach federácie a tuhých inštitucionálnych štruktúr. Také podmienky nie sú v slovenských pomeroch reálne a preto tradícia formy ústavného zákona rovnakej právnej sily, ako má ústava, je vlastne výrazom dostatočne formálnej tuhosti ústavy. Ponúka sa však riešenie, ktoré by mohlo viesť k tomu, že zmena ústavy by bola možná až po parlamentných voľbách, v ktorých sa vôľa po zmene ústavy odrazila v podpore voličov za zmenu.

Spôsob spracovania témy: Diplomant sa sústredil na ústavnoprávne „reálie“ v Slovenskej republike, a preto sa podrobne venuje autorom, ktorí teoreticky otázky ako sú hodnotová orientácie ústavy, jej materiálne ohnisko a jadro či jej nezmeniteľné ustanovenia rozpracovali. Orientácia na slovenský kontext však neznamená, že sa diplomant neusiluje o vystihnúť problematiku vo svetle iných, či už historických alebo súčasných príkladov z judikatúry ústavných či najvyšších súdov. Príklady, s ktorými pracuje sú ilustratívne (čo napokon sám autor konštatuje) a jednotiacia línia spojitosti sa tak ťažko hľadá. Pozitívne však treba hodnotiť snahu o popisovanie problému, ktorého závažnosť je vnímaná v mnohých krajinách. Niet pochybnosť o tom, že je to jedna z tém globalizovaného konštitucionalizmu. Ponúka sa otázka, či štruktúra práce nemohla byť trochu iná, taká, aby napríklad kapitola venovaná príkladom z Kolumbie, USA a Indie nenasledovala až po výklade slovenského Nálezu vo veci. Predpokladalo by to však pozmeniť nadväzujúce argumenty. V danom kontexte pozitívne hodnotím diplomantovu kritiku smerovanú k spracovaniu predmetného Nálezu.

Štylistická a jazyková úroveň: Diplomant predstavuje prácu vysokej kvality aj z hľadiska jazykovej kultúry. Niektoré drobnosti, ktoré pri záverečnej redakcii práce možno unikli, neznižujú pekný a kultivovaný sloh, ktorý autor ovláda. Domnievam sa, že úvodné prehlásenie diplomanta o tom, že prácu vypracoval samostatne s použitím citovaných zdrojov, mohlo byť v slovenčine a napriek tomu, že s najväčšou pravdepodobnosťou ide iba o šablónu, mohlo aj z osobného hľadiska lepšie zodpovedať celému vyzneniu práce. Niektoré výrazy (str.26: „ponasnažíme sa preukázať“), marginálne preklepy (str.88: ako „celok“), alebo gramatická nepresnosť (str.5: „samy“), to sú ojedinelé kritické poznámky k náročnému textu, ktorý je však prehľadný, dobre čitateľný a zrozumiteľný.

Diplomová práca spĺňa všetky podmienky potrebné na jej predloženie k obhajobe.

Pre horeuvedené kvality diplomovú prácu odporúčam na obhajobu.

Doc.JUDr.Jana Reschová, CSc.

Katedra ústavného práva